

առջինէն աւելի փառաւորութեամբ
ճարտար արձանագործներու ու պատ-
կերահաններու բազմութեամբը . օ-
րինակի համար (Ժ)իցիանոսի պէս մէ-
կը՝ Մկերդէօի հաւատար անմահ անուն
ունեցաւ . Քանովայի պէս մէկը՝ Փի-
դիասին նման փորուածքներուն հա-
մար ամենուն աչքը իր վրան դար-
ձուց . Քրդեօք չունի Նայաստան ալ-
այնպիսի հանձարներ, որ ինչուան
հիմա ամենուս ալ անձանթ մնացե-
րն . ափսոս . քանիներ արդեօք կըր-
նայինք տեսնել ու ոսկի գրով աս ա-
նունը տալ իրենց, Նայր նկարչաց Նայ-
րէնէաց, որ աս անունը քիչ մարդու
տրուած է ինչուան հիմա ամէն ազ-
գի մէջ և ամէն ատեն . վասն զի աս
պատուանունով կ'իմացուին ան ան-
ձին գործքերը՝ որ զանոնք ազգին
մէջ թողուցեր է . և ասոնցմով կ'ան-
մահանան ամէն յիշատակի արժանի
անձինք : Մտեն պիտի գայ որ մեր յա-
ջորդները թերեւս պիտի չհաւտան թէ
մենք այսպիսի արագութեմբ կամ նաև
ատենէ դուրս մեր սրտին զգացմունքը
կը յայտնենք . բայց անոր համար ալ
ահա հայրենասէր անձինք աւելի պի-
տի ուրախանան հիմա որ այսպիսի
վեհանձնական գործքերու սկիզբը
իրենք կ'ըլան, և սկզբնական փառքը,
որ մեծ բազդ է, իրենք կը յափշտա-
կեն : Իրենց անունը չկարծեն թէ
միայն քաղքի մը կամ տոհմի մը մէջ
անուանի պիտի ըլլայ, հապա բոլոր
ազգին առջև ետքն ալ բոլոր աշխարհք
զարմանք պիտի ցուցնէ այսպիսի մե-
ծամեծ բաներ մտածողներուն . վասն
զի ամէն բարի բան առանց գովուելու
չանցնիր, և ըստ արժանւոյն ալ կը
վարձատրուի : Վիտեմ որ շատ աւ-
րուած են մեր երկրին վայելութիւն-
ները . բայց մեր քաջ պատկերահան-
ներուն վրձինը պիտի գոցէ անոնց պակ-
սութիւնները . վասն զի փառաւոր
բանը ըստ ինքեան՝ փառաւոր մտա-
ծութեամբ կրնայ նկարուիլ :

Այսպիսի գործքերու մեծ քաջակե-
րութիւն թող ըլլայ աս ալ . կարգան

մէյմը իրենց ազգին պատմութեանը
քանի մը երեսը . մէջը ինչ որ կը տես-
նեն նէ՝ թող քաղդաստեն իրենց ըրած
գործքերը անոնց հետ . ան ատեն կը
տեսնեն որ հիներուն արդիւնքը շատ
աւելի մեծ է քան թէ իրենցը : Այլ
յիշաւի . վասն զի հայրենիքնիս փա-
ռաւորընողները որոնք էին . յայտնի
է որ մեր պապերը, և անոնց ալ պա-
պերը . ուրեմն մենք ինչուան երբ
միայն լսող ու գովող պիտի ըլլանք՝
առանց անոնց հետեւելու : Աւրիշ բա-
րի գործքերը գովելը շատ աղէկ բան
է, ով չգիտեր . բայց աւելի գովելի
ու օգտակար է ան բարեգործութեան
հետեւիլ : Իրաւ է որ ան ատեններն
որ աւելի պայծառացեր էր մեր հայ-
րենիքը, կրնար իրենցմէ մէկը դնէ
խիստ երեւելի մարդկանց պատկեր-
ները նկարել ու իրեն մեծ փառք ու
անմահ յիշատակ մը թողուլ մեզի՝
ուրիշ ազգերուն պէս . բայց աս բանս
թէ որ հարկադրեր են մեր ատենի
քաջերուն թողուլ, պէտք չէ որ մե-
րոնք անհօգ ըլլան, հապա անոնց չը-
րածը իրենք ընեն . ինչպէս որ հիմա
կուան մեր չորածներն ալ իրենք ըրե-
րն փառաւորապէս ու մեր ազգին
պարծանք եղեր են :

Հ . Բ . Ե

Վառսա տեղ բարձր խոյնով խօսելը գէշ բան է :

ՄԵՆԵՒԻՆ պէտք չէ որ մարդս
դուրս տեղ բարձր ձայնով խօսի իր
բաներուն վրայ . ինչու որ մարդիկ
կան որ ականջ կը դնեն . ու չեմ գի-
տեր ինչէն է որ ուրիշ խօսքը մտիկ
ընողը միշտ կը նայի որ անկէ իրեն
չահ մը քաղէ :

Նշածները մէկ որ մը աղէկ ան-
ձրեւ մը գալէն ետքը՝ դեռ երկընքին
երեսը խոշոր խոշոր ամպեր կը պտը-
տէին, այնպէս որ նորէն անձրեւ գա-
լու նշան կար . պարոնին մէկը՝ հին-
կեկ վերարկու մը հագած՝ կ'եղէ տնէն

ու վաճառանոցը կ'երթայ կէս օրուան
կերակուրի համար բան գնելու, ինչ-
պէս որ սովորութիւն բրած է եղեր։
Սաճախին խանութը կը մտնէ,
«Բարի տեսանք կ'ըսէ, զիտնաս որ
երեկուան միսը բանի չեկաւ, բոլորն
ալ եղ էր. անանկ բան չըլլար. այսօր
մէկ աղէկ աղդը՝ մը պիտի խաւրես
ինծի, չէ նէ խաթունը ինծի ալ կը
սրդողի՝ քեզի ալ։ Բնկէց 'ի զատ, կը
խնդրեմ որ հաւ ծախողէն ալ մէկ հաւ
մը առնես խաշելու, երկու վառեկ՝¹
ալ խորվելու համար, ու զամբիւղի՝²
մը մէջ տեղաւորես, տունս խաւրես։
— Վիսուս վրայ,» կ'ըսէ մնածախը,
ու խօսքերնին կը փոխեն՝ կը սկսին օ-
ղին վրայ խօսիլ։ «Ի՞նչ կ'ըսես, նու-
րէն անձրեւ կուգայ թէ չէ,» կ'ըսէ
պարոնը մնածախին։ — Ընմկարծեր,
կ'ըսէ մնածախը. ամպերը ցրուելու
վրայ են, արեւն ալ կամաց կամաց կը
բացուի. այսօր հովանոց՝ հարկաւոր
չըլլար։ — Իրաւունք ունիս, կ'ըսէ
պարոնը. կը մտմտամ որ նորէն տուն
դառնամ ու աս կէս մաշած վերար-
կուս փոխեմ. վասն զի այսօր մեծի
մը հետ տեսնուելու պիտի երթամ,
աս կերպարանքով դիմացը ելեմ՝ ա-
մօթ է,»։ Քիչ մը կը կենայ, «Թող
կ'ըսէ՝ ինչ կ'ուզէ ըլլայ, հիմակուհի
մա տուն չեմ դառնար. ուրիշ այնչափ
բան ունիմ. վաղը կ'երթամ անոր։
Խնդրեմ չմոռնաս հրամանքդ, միսը,
հաւը, վառեկները տուն խաւրես.
մնաս բարով,» կ'ըսէ ու կ'ելլէ կ'եր-
թայ։

Բոլոր աս խօսակցութիւնը լսեր է
եղեր վարպետողիին մէկը. ասօր
խելքը միաքը ան է եղեր միշտ որ ու-
րիշէն բան մը փրցընէ, ու մէկ օր մը
որ բան մը ձեռք չձրգէ՝ ան օրը կոր-
սուած կը սեպէ եղեր։ Ար մտնէ ա-
սիկայ մնածախին խանութը, «Հո-
գիդ սիրես, կ'ըսէ. հիմա սրկէց ել-
լողը սա անունով մարդը չէր,» մէկ
անուն մը կուտայ որ անանկ մարդ աչ-

խարհիս վրայ չկայ։ «Ընէ կ'ըսէ մնա-
ծախը. ասօր անունը սանկ կ'ըսես։ —
Օ արմանք կ'ըսէ մէկալը. այնչափ կը
նմանի մէկալին որ կարծես թէ քէն
ընկած է,» ու կը սկսի խօսքը երկըն-
ցունելով այսպիսի նմանութիւններ
մէջ բերել ու պատմել. այնչափ կ'ընէ
որ խօսքերուն ու պատասխաններուն
մէջ կը հասկընայ մէկալ մարդուն ձեւ
բնակիլը, կնոջը միլ ըլլալը, հարը-
տութիւնը և այլն։ Խօսքը կը լմն-
ցընէ, կ'ելլէ խարդախը խանութէն,
կ'երթայ ուրիշ մնածախէ մը աղէկ
աղդը մը կը գնէ, հաւածախէն ալ
հաւ մը ու երկու վառեկ, զամբիւղի
մը մէջ կը դնէ, կ'երթայ շիտակ պա-
րոնին տանը դուռը կը զարնէ։ Խա-
թունը կը նայի վերէն, կը տեսնէ բա-
ները, կ'իջնայ կը բանայ դուռը։
«Պարոնը մնածախին խանութն էր,
կ'ըսէ գողը. աս բաները ինծի տուաւ
խրկեց ու ըսաւ որ ահա ուղած միսը,
խաշելու ու խորվելու հաւերն ալ մէջն
են. հրամայ առ։ Բնաւ ալ թէ աս
անունով մեծին հետ տեսնուելու պի-
տի երթամ, աս վերարկուովս չեմ
կրնար. նոր վերարկուս թող տայ,
առ ինծի բեր շուտով, ես հոս քեզի
կը սպասեմ։ — Բսի ալ ես իրեն թէ
օգը շտկուելու վրայ է. որո՞ւ կ'ըսես.
կնկան խօսք է ըսելով մտիկ չըրաւ,»
կ'ըսէ տանտիկինը։ «Ինքն ալ ան կ'ը-
սէր մնածախին,» կ'ըսէ գողը։ Ա
վաղէ բարեսիրտ տանտիկինը, կ'առ-
նէ կը բերէ նոր վերարկուն կուտայ
անոր. կեցիր կ'ըսէ, կ'երթայ աղուոր
մետաքսէ թաշկինակ մըն ալ կը բերէ,
վերարկուն անոր մէջը կը պլլէ, կու-
տայ, «Բնէկ նայէ կ'ըսէ, չըլլայ թէ
դետին ձգես կամ աղտոտես հա՛ւ։ —
Հոգ մ'ընէր խաթուն կ'ըսէ գողը.
իմ բանիս պէս կը հոգամես,» իրաւ-
ցընէ անանկ ալ կ'ընէ. վասն զի ի՞նչ
բանին պէս կը տանի կը ծախէ, ու
կարծեմ թէ քիչ մըն ալ կը ցաւի որ
քիչ վատտակ ըրաւ, որովհետեւ քիչ
մը բան ալ կերակրեղէնին տուած էր։

1 Պարոն։

2 Փիւլիճ։

3 Զէյպիւ։

4 Օճուրէլ, չեֆիլէ։